

Розділ 3. Актуальні проблеми судоустрою, статусу суддів, прокуратури та адвокатури, кримінального процесу, криміналістики та судової експертизи. Актуальні проблеми земельного, аграрного, космічного, екологічного, природо-ресурсного права та правового забезпечення засад внутрішньої політики в екологічній сфері.

Актуальні проблеми кримінального права, кримінології, кримінально-виконавчого права та правового забезпечення засад державної політики у сфері національної безпеки України.

АРЕШТНИЙ ДІМ ЧИ АРЕШТНИЙ БУДИНОК?

К.А. Автухов

кандидат юридичних наук,

молодший науковий

співробітник сектору дослідження

проблем кримінально-виконавчого законодавства

Науково-дослідного інституту вивчення

проблем злочинності імені

академіка В.В. Сташиса НАПрН України

Відповідно до ч. 2 ст. 11 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі КВК України) арештні доми є різновидом установ виконання покарань. В ст. 15 зазначеного кодексу встановлено, що арештні доми виконують покарання у виді арешту. Досліджуючи зазначений вид установ виконання покарань вважаємо за необхідно окрему увагу зосередити на розгляді термінологічного аспекту назви цієї установи — «арештний дім».

Вивчаючи літературу, що присвячена покаранню у виді арешту, ми зіткнулись з випадками, коли вітчизняні науковців своїх дослідженнях, замість терміну «арештний дім», вживали термін «арештний будинок» [1, с. 32]. Однак український законодавець в цьому питанні проявив одноманітність, ані в КВК України, ані в Правилах внутрішнього розпорядку установ виконання покарань [2] нами не виявлено жодного випадку вживання терміну «арештний будинок». У цих правових актах чітко закріплено, що засуджені до арешту відбувають покарання саме в «арештних домах».

Варто зазначити, що одним з перших правових актів, в незалежній Україні, в яких було використано саме термін арештний дім був наказ

Державного департаменту України з питань виконання покарань № 158 від 31 серпня 2001 р. «Про затвердження Інструкції про організацію виконання покарання у виді арешту в установах кримінально-виконавчої системи». На період прийняття цього наказу, значна частина юридичної літератури виходило російською мовою, де вживалось російське словосполучення «арестный дом». Крім того, як відомо арешт, як вид покарання веде свою історію ще з часів застосування його на теренах сучасної України у період існування Російської імперії, враховуючи зазначене, слід відмітити, що в ті роки правові акти видавались також саме російською мовою, в яких як раз і використовувався те саме російське словосполучення «арестный дом».

Слід звернути увагу, що російське слово «дом» в українській мові має два переклади «дім» і «будинок». Великий тлумачний словник української мови так розкриває термін «дім»: 1. Будівля, призначена для житла або для розміщення різних установ; будинок. 2. Приміщення, в якому живуть люди, житло. 3. Приміщення, люди, що в ньому живуть та їхнє господарство [4, с. 305]. Отже, тлумачний словник розглядає слово дім або як певну будівлю, або як житло, або як господарство. Що ж до терміну «будинок», то серед іншого він має таке значення — науковий, культурно-освітній, побутовий та інший державний заклад, установа, а також будівля, де він (вона) знаходиться. Отже можемо констатувати, що в українській мові, саме термін «будинок» відповідно до тлумачного словника вживається у значенні державного закладу чи установи. Крім того й в російсько-українському словнику вказується: в значенні «учреждение» має вживатися «будинок» рідше «дім».

В свою чергу аналіз вітчизняного законодавства, показує, що термін «дім» є відносно менш вживаним ніж «будинок». Так Цивільний кодекс України, взагалі не оперує терміном «дім», у всіх главах, як щодо права власності так і щодо інших майнових прав вживається термін «будинок». Крім того, термін «будинок» вживається в законодавстві для найменування різноманітних установ, в таких словосполученнях наприклад, як: «будинок інтернат», «дитячий будинок сімейного типу», «спеціалізований будинок для ветеранів війни та праці», «будинок еколого-натуралістичної молоді», «будинок нічного перебування», «будинок художньої творчості дітей, пологовий будинок».

Виникає запитання, чи не є вживання терміну «дім» в назві установи виконання покарання для відбування арешту звичайним русизмом, чи не є введення цього терміну до вітчизняного законодавства наслідком простого, бездумного переписування положень Модельного Кримінально-

виконавчого кодексу для країн — учасниць СНД, чи Основ кримінально-виконавчого законодавства 1991 р.

На нашу думку використання терміну «арештний будинок», замість «арештний дім» в більшій мірі відповідає філологічним вимогам української мови. За умови, коли арештні доми ще не створені, як окремі установи виконання покарання, а кількість нормативних актів в яких згадується термін «арештний дім» мізерна, саме на цьому етапі, коли ще не треба міняти вивісок та переробляти печатки та бланки, приведення назви установи для виконання арешту, є доречним та не потребує великих матеріальних затрат.

Використана література:

1. Козлов, П. П. Режим виконання кримінальних покарань : монографія / П. П. Козлов, Ю. В. Нікітін, Л. О. Стрелков. — К. : КНТ, 2008. — 272 с.

2. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Держ. департаменту України з питань викон. покарань від 31.08.2001 р. № 158 // Офіц. вісн. України. — 2003. — № 52. — Ст. 2898.

3. Про затвердження Інструкції про організацію виконання покарання у виді арешту в установах кримінально-виконавчої системи : наказ Держ. департаменту України з питань викон. покарань від 31.08.2001 р. № 158 // Офіц. вісн. України. — 2001. — № 39. — Ст. 1780.

4. Великий тлумачний словник сучасної української мови. 250 000 слів / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : Перун, 2005. — 1728 с.

ПРО ОКРЕМІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕДОВОГО ДОСВІДУ У РОЗСЛІДУВАННІ СЕРІЙНИХ СЕКСУАЛЬНИХ ВБИВСТВ

О.В. Александренко

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінальної процесуальної діяльності

Національної академії внутрішніх справ

Останніми роками відзначається негативна тенденція до збільшення кількості умисних вбивств, у тому числі серійних сексуальних вбивств. Про це свідчать статистичні дані, що наводяться у відкритих джерелах [1]. Таке положення потребує використання найбільш ефективних заходів для своєчасного встановлення та затримання серійних вбивць.